

УДК338.49:332.12

Н. Рудь, Ю. Гнускова, О. Марчук
ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ В УКРАЇНІ: ДОЦІЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ

В статті досліджено питання створення та функціонування індустріальних парків в економіці України, вивчено зарубіжний досвід діяльності таких структур та показано їх ефективність в сприянні сфері залучення інвестицій. Розглянуто специфічні особливості створення індустріальних парків. Наведено основні характеристики індустріальних парків в Україні.

Ключові слова: індустріальний парк, інноваційна інфраструктура, іноземні інвестиції, спеціальні економічні зони.

Табл. 3. Рис. 1. Літ. 18.

Н. Рудь, Ю. Гнускова, О. Марчук
ІНДУСТРИАЛЬНЫЕ ПАРКИ В УКРАИНЕ: ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ СОЗДАНИЯ

В статье исследованы вопросы создания и функционирования индустриальных парков в экономике Украины, изучен зарубежный опыт деятельности таких структур и показано их эффективность в содействии сферы привлечения инвестиций. Рассмотрены специфические особенности создания индустриальных парков. Приведены основные характеристики индустриальных парков в Украине.

Ключевые слова: индустриальный парк, инновационная инфраструктура, иностранные инвестиции, специальные экономические зоны.

N. Rud, Yu. Gnuskova, O. Marchuk
INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE: FEASIBILITY OF ESTABLISHING

This paper investigates the creation and operation of industrial parks in Ukraine, shows international experience of such structures and reveals their effectiveness and facilitation of attracting investment. We consider the specific features of the creation of industrial parks. The basic characteristics of industrial parks in Ukraine are being investigated.

Keywords: Industrial Park, innovation infrastructure, foreign investment, special economic zones.

Постановка проблеми. Аналіз світового досвіду показує, що економічне зростання розвинутих країн та їх окремих регіонів вже давно базується на використанні сфери знань і високих технологій у виробництві, а їх ефективно поєднання гарантує прогресивний розвиток країни. Однією з найбільш вдалих форм такої інтеграції є індустріальні парки. Світова практика не залишає сумніву щодо ефективності та надзвичайної корисності таких типів спеціальних економічних зон (СЕЗ), як індустріальні парки. Ці зони відзначаються високим рівнем інноваційної діяльності, являють собою форму інтеграції науки та виробництва. Отже, головна ідея, покладена в основу створення такого типу організаційних структур, полягає у створенні у певному обмеженому просторі виключно сприятливих умов для інноваційної діяльності та інвестиційної привабливості регіону.

Залучення інвестицій є однією із проблем створення індустріальних парків України. Найбільшою перешкодою на цьому шляху є недосконалість законодавства та надмірна тривалість реалізації інвестиційної фази проекту для інвестора, що зумовлено бар'єрами щодо набуття права власності чи отримання в оренду земельної ділянки, відсутністю виробничої інфраструктури. Численні погодження та дозволи для початку будівництва інфраструктури розтягнуті в часі та потребують значних організаційних і фінансових витрат. «Час до ринку» для багатьох проектів іноді складає від 3 до 5 років і більше, що нівелює суть проекту та робить його неконкурентним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження щодо функціонування СЕЗ в Україні здійснюють такі науковці як М. Влашук, В. Лушкін, О. Єгорова, О. Мазур, О. Чмир та інші. Вчені зробили значний внесок в аналіз досвіду функціонування СЕЗ в Україні, зокрема індустріальних парків.

Мета статті – дослідити роль індустріальних парків, як об'єктів інноваційної інфраструктури, їх призначення та вплив на інноваційний розвиток України.

Виклад основного матеріалу. У 2012 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 6013,1 млн \$ прямих інвестицій (акціонерного капіталу).

Обсяг внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2012 р. становив 54462,4 млн. \$, що на 8,2% більше обсягів інвестицій на початок 2012 р. Протягом останніх років обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну у розрахунку на душу населення залишається на досить низькому рівні – близько 1000 дол. США, тоді як у сусідніх державах, які є і конкурентами України за інвестиції, даний показник

набагато вищий: Чехії – 7418 дол. США, Болгарії – 6226 дол. США, Казахстані – 3706 дол. США, Польщі – 3155 дол. США, Румунії – 2350 дол. США [15].

На даний час Україна поступається основним конкурентам у боротьбі за інвестиції. Надходження іноземних інвестицій в Україну збільшується, проте до 2010 року позитивна тенденція була зумовлена зростанням обсягів глобальних інвестиційних потоків. Водночас Польща, Туреччина, Росія, Чехія з 1998 р. почали формувати портфелі інструментів і стимулів, що сприяють залученню іноземних інвестицій.

Як показує досвід відзначених вище держав, одним із дієвих інструментів і водночас стимулів сприяння інвестуванню є створення на території країни індустріальних парків (визначення земельних ділянок, привабливих для започаткування на них промислового виробництва, облаштування їх необхідною інженерно-технічною інфраструктурою).

Результативні показники дієвості індустріальних парків, як інструменту для залучення інвестицій, на прикладі Чехії (дані Чеського агентства сприяння інвестуванню CzechInvest):

1) 100 індустріальних парків створено за державної підтримки;
2) 3000 га ділянок підготовлено (в середньому один парк – 30 га), а це становить 0,038% від загальної площі Чехії;

3) 200 млн євро витрачено з державного та місцевих бюджетів;

4) 450 інвестиційних проектів успішно реалізовано;

5) 9,0 млрд євро інвестицій залучено на ці ділянки (в середньому по 3 млн євро на 1 га);

6) 70000 нових робочих місць створено.

Слід відмітити і хронологію успіху Туреччини:

1) 2000 рік – прийняття закону «Про організовані промислові зони»;

2) створено 263 індустріальних парків, із них – 148 діючих;

3) 94,0 млрд \$ інвестицій залучено за 8 років (2002–2010);

4) ВВП – 231 млрд \$ (2002);

5) ВВП – 736 млрд \$ (2010);

6) експорт – 36,0 млрд \$ (2002);

7) експорт – 114,0 млрд \$ (2010).

Росія також розпочала діяльність зі створення індустріальних парків:

1) заплановано створення 204 індустріальних парків у 83 регіонах Росії;

2) 51 – розпочали свою діяльність;

3) успішний приклад: Калузька область – близько 6,0 млрд євро інвестицій.

Держінвестпроект докладає значних зусиль для створення індустріальних парків на території України. Так, з 4 вересня 2012 року набрав чинності Закон України «Про індустріальні парки», підготовлений робочою групою під керівництвом голови Держінвестпроекту В. Каськіва. Закон створює додаткові переваги для започаткування промислового виробництва на території України, а саме:

1) «час до ринку» для інвесторів скоротиться з 2–3 років до 6–9 місяців завдяки підготовці промислових майданчиків, облаштованих необхідною інфраструктурою;

2) надається законний доступ до земельних ділянок державної чи комунальної власності та забезпечення захисту від зловживань;

3) визначається чіткий механізм взаємодії держави, ініціаторів створення, керуючих компаній та учасників індустріальних парків;

4) забезпечення прозорості процедур започаткування індустріальних парків і вибору керуючих компаній шляхом встановлення вичерпних переліків документів та визначення чітких критеріїв відбору;

5) передбачення інструментів державного стимулювання створення індустріальних парків на території України.

Завдяки створенню індустріальних парків, Туреччина продемонструвала фантастичне економічне зростання і протягом 10 років примножила ВВП держави у 3,5 рази. Україні вкрай важливо виробити подібні точки розвитку. Індустріальні парки значно покращать ситуацію із залученням інвестицій у розвиток індустрії держави і стануть тими окремими територіями, які сприятимуть стрімкому розвитку України.

Водночас з підготовкою до прийняття згаданого вище Закону, Держінвестпроектом за допомогою регіональних центрів з інвестицій та розвитку проводилась інвентаризація земельних ділянок, придатних для створення індустріальних парків, в усіх регіонах України. На даний час опрацьовано більше 90 промислових майданчиків, 43 з яких вже пропонуються потенційним

інвесторам для започаткування індустріального парку, а для 15 потенційних індустріальних парків підготовлено концептуальні дизайни.

Україні потрібні нові стимули зростання економіки, якими мають стати спеціальні економічні території, – індустріальні парки. Індустріальні парки – це спеціальні території, на яких буде створено всю необхідну для ведення бізнесу інфраструктуру. Прикладами ефективності роботи подібних спеціальних економічних зон у світі можуть бути: у Туреччині було створено 260 особливих виробничих та технологічних зон, із яких близько 140 вже діють. Завдяки їм протягом останніх 10 років Туреччина змогла збільшити ВВП країни у 3,5 рази, що є безпрецедентним випадком економічного росту у XXI столітті. Крім того, є позитивні приклади роботи подібних спеціальних територій у Китаї, В'єтнамі та Польщі. Окремо можна виділити успіх Калузької області Російської Федерації, яка за короткий час завдяки масштабним інвестиціям в інфраструктуру (понад 3,3 млрд. руб при населенні області майже 1 млн. чоловік) залучила понад 7 млрд. доларів промислових інвестицій. Це в декілька разів більше, ніж залучила вся Україна протягом останнього року [8].

Подібні економічні зони вже створювали та продовжують активно розвивати усі найближчі сусіди України, тож державі для конкурентоспроможності економіки необхідно забезпечити промисловим інвесторам легке входження на український ринок. Після створення економічних зон в Угорщині та Словаччині бізнес припинив активно цікавитися Закарпатською областю, яка до цього посідала перші позиції за темпами залучення інвестицій в Україні.

Індустріальні парки є одними з найпоширеніших видів спеціальних економічних зон (СЕЗ), які створені як в економічно розвинутих країнах, так і у країнах, що розвиваються. Більшість країн, які є сусідами України, тобто прямими конкурентами за інвестиції в регіоні, також активно розвивають систему індустріальних парків. Як показує практика, індустріальні парки в Україні часто ідентифікують із «віртуальним» фіскальним простором, у якому зменшене податкове навантаження. Насправді, індустріальний парк – це лише юридично відокремлена земельна ділянка, призначена для розміщення промислового виробництва. Площа земельної ділянки або сукупна площа суміжних земельних ділянок повинна становити не менше 15 гектарів та не більше 700 гектарів (згідно статті 8 ЗУ «Про індустріальні парки»). На них досить часто (але необов'язково) поширюються спеціальні режими економічної діяльності, в окремих випадках і особливий податковий режим, відмінний від загального.

Поширеність індустріальних парків обумовлена певними чинниками [7].

По-перше, вони сприяють підвищенню інвестиційної активності в економіці, адже сама суть функціонування індустріальних парків полягає у збільшенні інвестицій. Допуск в індустріальний парк, як правило, обмежений мінімальним обсягом інвестицій, який компанія має вкласти у розвиток виробництва. Крім того, виробництво в межах індустріального парку автоматично розширює попит на продукцію суміжних галузей промисловості, чим стимулює їх розвиток. Додатковим джерелом інвестицій також є бюджетні видатки на розбудову в межах індустріальних парків інфраструктури та логістики.

По-друге, індустріальні парки дозволяють легітимно (з точки зору дотримання норм і правил СОТ) субсидувати пріоритетні галузі промисловості, як правило, високотехнологічні. Будь-яка субсидія в кінцевому підсумку покликана зменшити витрати підприємств: держава може надавати її у формі бюджетних видатків на розвиток інфраструктури або звільнити підприємство від сплати частини податків. Безумовно, держава не може надавати таку допомогу для всієї економіки, оскільки просто не матиме фінансових ресурсів на реалізацію своїх функцій. Більше того, запровадження пільгового податкового режиму для всієї економіки не має сенсу, оскільки не потрібно стимулювати, наприклад, торгівлю чи експлуатацію природних ресурсів. Ці галузі, хоч і є важливими, проте не впливають на якісний розвиток економіки. Але існує комплекс галузей промисловості, які можуть принести значні економічні вигоди, навіть якщо вони сплачують досить незначні обсяги податків. Такими вигодами можуть бути інвестиції, робочі місця, приплив валюти, зростання доходів населення, попит на освіту тощо. Очевидно, що розвиток суднобудування чи літакобудування, навіть якби вони не приносили жодної копійки до бюджету, матиме набагато більше загальної користі для економіки та держави загалом, ніж добування й експорт газу та нафти, які дають наддоходи до бюджету. Через це держава готова відмовитися від частини власних доходів у вигляді податків заради того, щоб дані підприємства розміщувалися на її території. Індустріальні парки дозволяють надати особливо сприятливий режим економічної діяльності для таких галузей.

По-третє, розвиток індустріальних парків дозволяє економічно, екологічно та естетично структурувати населені пункти, «очистивши» міста від промислового виробництва. В останнє десятиліття існує тенденція до розширення середньої площі індустріальних парків, що пов'язано з бажанням органів влади сконцентрувати в них як новостворені підприємства, так і діючі промислові підприємства (фактично, винести їх за територію населеного пункту). Концентрація промислового виробництва на обмежених площах за межами житлових, історико-культурних та рекреаційних територій не лише робить економіку громади більш ефективною через зниження трансакційних витрат, але й дозволяє поліпшити якість життя й екологічний стан у відповідному населеному пункті. Уже зараз у багатьох європейських містах уся місцева промисловість концентрується виключно у межах індустріального парку.

Для України, міста якої становлять конгломерат із житлових масивів та екологічно шкідливих підприємств, даний аспект є вкрай важливим. Відзначимо, що попри значну поширеність індустріальних парків, існують і певні проблеми. На практиці багато індустріальних парків, особливо у країнах, що розвиваються, або взагалі незадіяні, або мають значний обсяг вільних площ [7]. Це обумовлено:

1) профіцитом створених потужностей – якщо ініціатором створення індустріального парку виступають місцеві громади, то виникає ситуація, коли кожна громада зазвичай намагається створити власний індустріальний парк, незважаючи на те, що поруч уже може функціонувати подібний парк;

2) обмеженістю терміну дій пільг – частими є випадки, коли компанії приходять в індустріальний парк на термін дії податкових пільг, після чого перебазовуються в інший індустріальний парк у межах або за межами країни, бажаючи отримати нові пільги;

3) слабкою та низькою ефективністю роботи щодо залучення інвесторів;

4) наявністю більш привабливих режимів економічної діяльності в сусідніх країнах.

Значною мірою дієвість індустріальних парків як інструментів стимулювання промислової активності визначається рядом регулятивних механізмів їх функціонування, поміж яких найважливішими є питання управління та власності, механізму залучення інвесторів і система стимулів й пільг, що надаються на їх території.

Розглянемо більш детально специфічні особливості створення індустріальних парків в Україні.

1. *Управляюча (керуюча) компанія та питання власності.* Ініціатором створення парку може виступати як держава, так і приватні інвестори. Водночас в Україні, як і в більшості країн, що розвиваються, приватні індустріальні парки, скоріш за все, у класичному вигляді не знайдуть зацікавленості у приватних інвесторів. Це пояснюється тим, що привабливість індустріальних парків для інвесторів полягає в тому, що певний суб'єкт (таким може бути лише держава) безкоштовно бере на себе частину їх витрат на ведення бізнесу. У такий спосіб інвестори (особливо іноземні) отримують премію за ризик, пов'язаний із нестабільністю ведення бізнесу у таких країнах, як Україна. Очевидно, якщо облаштуванням та забезпеченням діяльності індустріальних парків займатимуться приватні компанії, то вони перекладуть свої витрати на плечі учасників парку, включаючи власну норму прибутку. В результаті для інвесторів втрачаються економічні стимули для розміщення виробництва у приватному індустріальному парку. Як правило, ініціатором створення індустріального парку є органи місцевої влади, які зацікавлені у стимулюванні інвестиційної активності на своїй території. Вони краще обізнані з географічним, технологічним та інфраструктурним потенціалом, тому компетентніше можуть розробити бізнес-план індустріального парку, ніж спеціалісти центральних органів влади. Для облаштування території індустріального парку та подальшого її обслуговування створюється окрема юридична особа – керуюча компанія. У більшості випадків у кожному індустріальному парку діє власна окрема керуюча компанія. Водночас існує практика, коли керуюча компанія обслуговує декілька СЕЗ. Зокрема, у РФ у 2006 році була створена керуюча компанія ВАТ «Особливі економічні зони», у віданні якої знаходяться діючі та новостворювані особливі економічні зони Росії. Єдиним акціонером компанії є держава. Компанія також здійснює пошук та залучення інвесторів із найбільших міжнародних і російських корпорацій або незалежних спеціалізованих компаній середнього розміру [7].

У країнах Центрально-Східної Європи (Словаччина, Польща, Угорщина) діє дещо відмінна система і, на наш погляд, більш ефективна за відсутності чіткої адміністративної вертикалі, яка притаманна Росії. Оскільки ініціатором створення індустріального парку є муніципалітет, то у статутному фонді керуючої компанії йому належить контрольний або найбільший міноритарний

пакет акцій. Центральний уряд, здійснюючи політику стимулювання інвестицій, може викупити частину акцій для підтримки розвитку проекту, якщо вважатиме його ефективним. Інша частина акцій розподіляється між учасниками індустріального парку з метою забезпечення можливості впливати на діяльність керуючої компанії. Такий механізм зручний тим, що через інструменти додаткової емісії дозволяє здійснювати підтримку керуючої компанії з метою реалізації нових заходів щодо якіснішого забезпечення діяльності індустріального парку [7].

2. *Механізм залучення інвесторів.* Процес пошуку та переконання інвесторів, що саме даний індустріальний парк є привабливим для нього, є досить складним. Цим мають спільно займатися керуючі компанії, муніципалітети, регіональні та державні органи влади. Звичайно роль регіональної та місцевої влади досить значна у цьому процесі, проте вони (а тим більше керуючі компанії) не мають ресурсів для пошуку та залучення потужних іноземних інвесторів. Більше того, інвесторам складно визначити свої пріоритети, якщо одночасно вони отримують інформацію про десятки індустріальних парків. Для забезпечення ефективнішого пошуку інвесторів центральний уряд часто створює окремі органи центральної влади, метою яких є пошук іноземних інвесторів за кордоном для їх залучення до індустріальних парків. Зокрема, у Словаччині, яка «перетягнула» на свою територію виробничі потужності багатьох світових корпорацій, цим питанням займається центральне державне агентство розвитку торгівлі та інвестицій. Воно формує каталог пропозицій місцевих органів влади (тобто перелік доступних та запланованих індустріальних парків у країні) і пропонує інвестору найцікавіший для нього варіант. Очевидно, що іноземному інвестору зручніше вести діалог з однією структурою, яка знаходиться у столиці держави, ніж самостійно аналізувати десятки варіантів, які до того ж часто знаходяться на периферійних територіях [7].

3. *Інструменти державної підтримки.* Для стимулювання приходу бізнесу в індустріальні парки держава застосовує широкий перелік інструментів підтримки. Передусім, підтримка діяльності індустріальних парків з боку держави полягає у здійсненні інженерної підготовки ділянки, забезпеченні постачання газу, електричної та теплової енергії, води, функціонування системи водовідведення, проведення та налагодження транспортних комунікацій (автомобільні дороги, доступ до портів, аеропортів, залізничних колій), розбудові логістичної інфраструктури (адміністративні будівлі, складські приміщення тощо) [7].

Практика функціонування європейських та російських індустріальних парків дозволяє виділити такі форми державної підтримки:

а) співфінансування інвестиційних проектів: наприклад, інвестор презентує проект будівництва певного підприємства на території індустріального парку. На основі кошторису проекту держава фактично бере на себе частину зобов'язань з його фінансування через різні способи фінансової підтримки (умовні податкові пільги, прямий трансферт, пільговий кредит тощо). На цьому підтримка держави закінчується, а підприємство продовжує користуватися лише інфраструктурними послугами індустріальних парків;

б) опосередковане зменшення витрат інвесторів, окрім як обслуговування парку: держава може взяти на себе забезпечення підготовки, проживання та доставку необхідних кваліфікованих кадрів, охорону промислових об'єктів, частину соціального страхування, пільговий доступ до транспортної та логістичної інфраструктури тощо;

в) надання податкових пільг: держава може надавати окремі податкові пільги на постійній основі без цільової прив'язки. Такі методи застосовуються з метою стимулювання збільшення обсягів виробництва шляхом розширення фінансових ресурсів підприємств.

Види податкових пільг, які можна надавати учасникам індустріальних парків, досить різноманітні:

– податкові канікули, передусім зі сплати податку на прибуток, землю та нерухоме майно, зміст яких полягає в тимчасовому звільненні підприємства від сплати цих податків за умови спрямування коштів на інвестиційні цілі або збільшення виробництва й експорту продукції;

– знижені (пільгові) податкові ставки податку на прибуток, землю та нерухоме майно як менш витратна для держави альтернатива податковим канікулам;

– інвестиційний податковий кредит, який може бути двох видів: відстрочення сплати нарахованого податку (часто з додаванням відсотків за користування); спрямування нарахованого податку на інвестиційні цілі;

– податкова знижка, тобто зменшення бази оподаткування шляхом внесення витрат на інвестиційні цілі до складу валових витрат;

– прискорений метод податкової амортизації: застосовується у переважній більшості країн не лише в індустріальних парках, але й у загальній системі оподаткування. При цьому норми амортизації значно вищі за український варіант прискореної амортизації. Зокрема, у Канаді програмне забезпечення амортизується за нормою 50%, матеріальні основні фонди – 30–50, нерухомість – 20%. Метод прискореної амортизації спрямований на те, щоб досягти перевищення фіскальної амортизації над економічною (бухгалтерською). Завдяки цьому підприємства отримують значний ресурс для інвестицій, не сплачуючи податок на прибуток чи відсотки за користування кредитом;

- амортизаційна премія, що передбачає можливість віднесення на валові витрати додаткового відсотка вартості основних засобів;
- звільнення від сплати ПДВ та мита обладнання, яке не виробляється у країні;
- знижена ставка відрахувань до соціальних фондів із фонду оплати праці працівників, зайнятих науково-дослідними розробками;
- можливість виписувати податкові векселі при імпорті продукції;
- звільнення чи пом'якшення вимог щодо обов'язкового продажу валютної виручки.

В кінцевому підсумку всі заходи державної підтримки зводяться до зменшення витрат інвесторів. Таким чином, держава для залучення інвестицій має не створювати видимість формування сприятливого економічного середовища, а взяти на себе частину реальних витрат.

Незрозумілими є дії держави щодо міжнародної співпраці технопарків. Найбільшими організаціями є Європейська мережа бізнес-інноваційних центрів та Міжнародна асоціація наукових та технологічних парків. Європейська мережа бізнес-інноваційних центрів (BIC) була заснована в 1984 р. як результат спільної ініціативи Європейської комісії, європейських промислових лідерів та центрів бізнесу та інновацій. Мережа наразі є найвагомішою неурядовою пан-європейською мережею, що об'єднує понад 200 центрів підтримки бізнесу та інновацій і подібних організацій, таких як інкубатори, центри інновацій та підприємництва тощо, у новій, збільшеній Європі. [4]. Міжнародна асоціація наукових та технологічних парків (IASP) є всесвітньою мережею наукових та технологічних парків. Вона була створена у 1984 р. та має штаб-квартиру в Іспанії. IASP пов'язує професіоналів з наукових парків з усіх країн світу та надає послуги, що прискорюють зростання та ефективність її членів. Учасники покращують конкурентоспроможність компаній та підприємців у містах, де вони розташовані і роблять свій внесок у глобальний економічний розвиток шляхом інновацій, підприємництва й трансферу технологій. У 2008 році IASP мала 359 членів, що охоплювали 150 тисяч компаній, розташованих у парках членів IASP у 74 країнах у п'яти регіональних підрозділах: IASP Азія – Тихоокеанський регіон, IASP Європа, IASP Латинська Америка, IASP Північна Америка, IASP Західна Азія. У період між 1984 та 2007 роками. IASP організувала 24 світові та 42 регіональні конференції. IASP також є членом-засновником Світового союзу інновацій [4].

Україна не є членом жодної з них, хоча річні внески складають 200–600 доларів. Представники влади посиляються на відсутність коштів для фінансування участі технопарків у міжнародних організаціях. Таким чином, держава відверто ігнорує міжнародну спільноту і забуває про те, що на сьогодні нормального науково-технологічного розвитку неможливо досягти ізольовано, дана сфера потребує тісної взаємодії та співпраці.

Досвід країн з розвинутою економікою засвідчує, що створення індустріальних парків в країні значно підвищує рівень інвестиційної привабливості, сприяє розвитку інфраструктури, створенню нових робочих місць. В Україні даний процес тільки набирає обертів і досліджень.

Найбільш відомим індустріальним парком, діючим, є: індустріальний парк «Соломоново», орієнтований на задоволення зростаючого попиту на промислову нерухомість, що зумовлений перенесенням виробництва із Західної та Центральної Європи далі на Схід. Надзвичайно вигідне розташування індустріального парку, адже знаходиться на території СЕЗ «Закарпаття» по сусідству із заводом з виробництва автомобілів "SKODA" і "VOLKSWAGEN" ЗАТ "Єврокар" та орієнтований на підприємства автомобілебудівної та автоагрегатної промисловості [10]. «Єврокар» планує побудувати виробничі цехи, а виробник комплектуючих буде мати можливість викупити їх або взяти в довгострокову оренду. Крім того, земельні ділянки будуть забезпечені інженерними комунікаціями та необхідною інфраструктурою. Індустріальний парк «Соломоново» має стати науковим центром розробок українських технологій у галузі автомобілебудування.

Досить цікавим проектом щодо створення індустріальної зони є програма створення індустріального парку «Новий Крим» в м. Джанкой, в м. Кременчук індустріальний парк

«Центральний», а також діючий індустріальний парк «Свема», де в даний період відбувається відпрацювання нової економічної моделі «потрійної спіралі». У таблиці 1 наведено основні характеристики діючих концепцій окремих індустріальних парків (ІП).

Таблиця 1. Основні характеристики окремих індустріальних парків України*

Показники	ІП «Центральний»	ІП «Славута»	ІП «Свема»	ІП «Рясне -2»	ІП «Новий Крим»
Місце розташування	м. Кременчук, північний промисловий район: ст. Кагамлицька – залізничні колії Крюків – Кременчук	Земельна ділянка знаходиться у межах промислової зони міста поряд з виробництвом санітарно-гігієнічної кераміки «Славутський комбінат «Будфарфор» та виробництва меблів для ванних кімнат ТОВ «Аква-Родос».	Сумська область, м. Шостка, вул. Гагаріна, 1	Промислова зона Рясне – 2 у м. Львові	Крим, м. Джанкой
Площа	168,55 га	50 га	92 га	150 га	25 га
Функціональне призначення	Створення ІП включає детальну забудову відведеної земельної ділянки з облаштуванням сучасної інженерно-транспортної інфраструктури для розміщення на ній виробничих, складських та адміністративних приміщень.	Створення ІП «Славута» для розміщення на ділянці виробничих, складських та адміністративних приміщень. Перевага підприємствам металообробки, текстильним, виробництву будівельної промисловості, з обробки деревини, тваринних, харчових продуктів, і смакових речовин;	Розбудова сучасного виробничо-промислового комплексу з розвинутою інженерно-транспортною інфраструктурою, складськими та адміністративними приміщеннями.		Переробка сільськогосподарської продукції. Машинобудування і складальна промисловість. Будівельна індустрія. Легка промисловість.
Ініціатор створення індустріального парку	Кременчуцька міська рада, комунальне підприємство «Кременчук Інвест»	Славутська міська рада	Шосткінська міська рада.	Львівський регіональний центр з інвестицій та розвитку і Львівська міська рада	Джанкойська міська рада
Термін дії	30 років	49 років	30 років	49 років	49 років
Очікуваний обсяг надходжень	Мінімальна кількість робочих місць з одного господарюючого суб'єкта – 20	Мінімальна кількість робочих місць з одного господарюючого суб'єкта – 500		До 12 тис. робочих місць. Близько 38 млн. грн. надходжень щорічно.	Від 450 до 1130 робочих місць. Обсяг залучених інвестицій від 23 до 115 млн. грн.

Висновки. Індустріальні парки не лише у розвинутих, але і в країнах, що розвиваються, стають невід'ємною частиною економічної системи. Вони є інструментом стимулювання промислового виробництва, залучення інвестицій, збільшення зайнятості населення, вирівнювання рівня економічного розвитку регіонів. Загалом ідея індустріальних парків є досить перспективною та економічно вигідною як для підприємств, так і для держави. У даному контексті Україна, яка відчуває гострий дефіцит інвестиційних ресурсів і має деформовану структуру промисловості, має активно розвивати систему індустріальних парків. Доцільною є реалізація політики поетапного створення індустріальних парків: 1) розробка чіткої зрозумілої концепції розвитку індустріальних парків, яка має бути своєрідним проспектом із демонстрацією витрат і вигід держави та бізнесу, а також містити дієві механізми створення індустріальних парків, максимально наближеними до української практики; 2) прийняття ЗУ «Про проведення ряду пілотних проектів на одній із депресивних територій», який має стати «промо-роликом» для інвесторів та сформує певні позитивні очікування; 3) аналіз функціонування парків в українських умовах та формування законодавчої бази для широкого застосування індустріальних парків на території України.

На даний час Європа і світ зміщують центри промислової уваги на віддалені від густонаселених районів місця, переносючи туди індустріальне навантаження. Саме ці особливості слід взяти на «озброєння», розробляючи власну концепцію індустріального парку в Україні.

Поява таких парків є відповіддю на загальносвітові процеси глобалізації. Подібний формат має низку незаперечних переваг і зручностей для інвестора, зацікавленого у налагодженні сучасних технологій і випуску конкурентоспроможної в усьому світі продукції.

1. Чернадчук В.Д. Основи інвестиційного права України: навчальний посібник [2-ге вид., перероб. і доп.] / В.Д. Чернадчук, В.В. Сухонос, Т.О. Чернадчук; За заг. ред. В.Д. Чернадчука. – Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 384 с.
2. Чудаєва І.Б. Технопарки світу: основні моделі та типи. // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2010. – Випуск 2 (8). – С. 209–215.
3. Шкарлет С. М. Особливості функціонування та розвитку технопарків в Україні / С.М. Шкарлет, Л.А. Подимова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_32/Shkerl.pdf.
4. Ремпф Г. Об'єднання в мережі інфраструктури підтримки інновацій та бізнесу / Г. Ремпф // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6. – С. 118–121.
5. Офіційний сайт Закарпатського інвестиційного агентства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: info@investments.uz.ua/ua.
6. Газета центральних органів виконавчої влади України «Урядовий кур'єр» від 20 лютого 2012 року [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://www.ukurier.gov.ua/uk/>.
7. Молдован О.О. Доцільність запровадження індустріальних парків в Україні / О.О. Молдован // Економіка промисловості. – 2011. – № 2. – С. 3–9.
8. Державне агентство по інвестиціях та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua/ru/node/2013>.
9. Feasibility Study For Establishing Hancesti Industrial Park / Developed by Business Consulting Institute/ January 2011. http://miepo.md/public/files/Media/Feasibility_study_Hincesti_english.pdf
10. Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації [Текст] / О.С. Попович. – К.: Фенікс, 2005. – 246 с.
11. Інформаційний вісник «Енергія розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua/page/prezentatsiini-materiali>.
12. Гуржій А.М. Інноваційна діяльність в Україні: монографія / А.М. Гуржій, Ю.В. Каракай, З.О. Петренко та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2007. – 144 с.
13. Мазур О.А. Технологічні парки. Світовий та український досвід / О.А. Мазур, В.С. Шовкалюк. – К.: Прок-Бізнес, 2009. – 70 с.
14. Гриньов Б.В. Технологічні парки України / Б.В. Гриньов, І.Б. Гагауз, Н.І. Єфімова, Т.О. Коваленко. – Центр «Харківські технології». – 2002. – 184 с.
15. Концепція державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2014.